

Plato između nekoliko stambenih zgrada u Bulevaru kralja Aleksandra na kom se na desetine dece sa roditeljima okuplja svakog dana nema nijednu kantu za smeće, ali se na nekih 50 metara dalje nalazi se podzemni kontejner.

Mlađa žena baca opušak na pod i konstatuje: „Bila sam nedelju dana u Švajcarskoj, tamo gde god se okreneš sve čisto, ne pada ti na pamet da baciš bilo šta. Trebalo mi je dve nedelje kad sam došla ovde da se priviknem da bacim cigaretu na pod“, rekla je.

Kada se na ovakve postupke doda redovno pljuvanje po ulici, bacanje papirića pored kanti, izbacivanje praznih kutija cigareta kroz prozor automobila u pokretu teško je poverovati da bi Srbija ekološki mogla da stigne razvijenu Evropu za 20 godina, koliko procenjuju stručnjaci da bi nam bilo potrebno.

Ni zabrinutost zbog toga što je Beograd prošlog vikenda bio najzagađeniji grad na svetu, ni to što oko Vinče ili u Boru ali i u sve više gradova u zemlji ne može da se vidi ništa od smoga nisu očigledno dovoljno snažan okidač za buđenje ekološke svesti kod svakog od nas ponaosob.

Samim tim, i problem koji buktu poslednjih nedelja a tiče se opravdanosti izgradnje spalionice otpada u Vinči, koja po tvrdnjama Inicijative Ne davimo Beograd ne zadovoljava evropske standarde i ugrožava životnu sredinu zbog čega EIB nije želela finansijski ni da učestvuje u projektu - nije nam dovoljno veliki.

Država brani izgradnju tvrdeći da je ispoštovano sve što je trebalo da bude, ističući da će se na tom mestu spaljivati samo onaj otpad koji ne može da se reciklira. Sporna je i cena spalionice od 1,1 milijardi evra, a ugovor nastao kao deo javno-privatnog partnerstva Grada sa francuskom kompanijom SUEZ pre dve godine javnosti nije dostupan (kao uostalom i ostali veliki ugovori koje je Beograd sklapao kao deo JPP).

Beograd, smatraju u Inicijativi Ne davimo Beograd, ima mnogo boljih opcija od spaljivanja smeća i predlažu smanjenje količine otpada kroz reciklažu, odnosno omogućavanje da se smeće ponovno upotrebi, čime bi se ujedno razvijala i zelena ekonomija, i otvarala nova radna mesta u reciklažnoj industriji.

U sektoru reciklaže trenutno ima 2.200 preduzeća, što je deset puta više nego 2009, ali se ona najčešće bave preradom medicinskog, sanitarnog, opasnog otpada. Problem komunalnog otpada, međutim, pada isključivo na teret države, odnosno javnih komunalnih preduzeća, ali i pojedinca.

A tu situacija nije sjajna, razvrstavanje otpada ide teško i u Srbiji je tek u začetku. Tako je tek nekoliko beogradskih opština ušlo u priču sa kesama koje JKP Gradska čistoća deli građanima ne bi li razvrstavali smeće na plastiku, papir, mešoviti otpad. Da li ti bebeći koraci daju rezultate, od beogradskog JKP nismo uspeli da saznamo, nezvanično - i ne baš.

Jer za te glomazne kese treba prostora koji mogu da imaju eventualno savesni građani koji žive u kućama, dok u malim stanovima za njih nema mesta, a to je samo jedan od problema. U Srbiji se godišnje proizvede nekih 11 miliona tona otpada, od čega otpad iz termičkih procesa čini 71 odsto, najveći proizvođači su termoenergetski objekti, koji proizvode leteći pepeo od uglja koga je, tokom 2017. proizvedeno 7,48 miliona tona.

Komunalni otpad čini manje od trećine ukupnog otpada, a samo prošle godine građani Srbije su proizveli 2,23 miliona, što je nekih 300 kilograma po stanovniku godišnje. Prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine, količina prikupljenog i deponovanog otpada od strane opštinskih JKP je 1,95 miliona tona, a otpad se odlaže ne samo na sanitarne deponije nego i na smetlišta, kao i na divlje deponije.

- JKP organizovano odlažu otpad na 123 deponije (smetlišta). To su uglavnom deponije za koje je u skladu sa Strategijom o upravljanju otpadom predviđeno saniranje i zatvaranje, jer većina ne zadovoljava ni minimum tehničkih standarda. Napominjemo da ovaj broj nije definitivn pošto 44 opštine nisu poslale nikakve podatke o broju smetlišta na njihovoj teritoriji - ističu za Danas u Agenciji i podsećaju da petina generisanog smeća završava na divljim deponijama. Prema podacima Agencije iz 2015. registrovano je 2.170 divljih smetlišta, a starost deponija je od četiri do 53 godine koliko ima deponija u Silbašu u Bačkoj Palanci.

Iako se, kako kažu, upravljanje komunalnim otpadom svodi uglavnom na odlaganje, u poslednjih nekoliko godina je poboljšana uspešnost sistema prikupljanja pojedinih frakcija komunalnog otpada u lokalnim zajednicama, kao što je npr. otpadni papir i karton, ambalažni otpad, kao i druge vrste otpada koje su obično završavale u kontejnerima. Do sada je, napominju u Agenciji, izgrađeno 11 sanitarnih deponija u Užicu, Lapovu, Kikindi, Jagodini, Leskovcu, Pirotu, Sremskoj Mitrovici, Pančevu, Vranju, Gornjem Milanovcu i Subotici, koja je još na probnom radu.

U Agenciji napominju i da se trenutno grade još dve regionalne deponije u Novoj Varoši i Indiji i da postoje centri za odvojeno sakupljanje otpada u Beogradu, Čačku, Sremskoj Mitrovici i sporadično u drugim opštinama u Srbiji, gde se komunalni otpad sakuplja u posebnim kontejnerima, namenjenim za sakupljanje različitih vrsta otpada poput metala, stakla, papir, PET, limenki.

Postrojenja za sekundarnu separaciju reciklabilnog otpada za sada postoje u Novom Sadu, Užicu, Jagodini i Leskovcu. Na pitanje šta se radi sa prerađenim otpadom u Agenciji kažu da se deo ambalažnog otpada izvozi, ali i da se deo ambalaže od otpada uvozi.

Prema nekim podacima u Srbiji se reciklira tek pet odsto otpada iz domaćinstva, a 70 odsto građana ima pristup službi za prikupljanje otpada.

Ne bi li se situacija popravila neophodno je, kako tvrde u Agenciji za zaštitu životne sredine, razviti sistem primarne selekcije otpada u lokalnim samoupravama, odnosno obezbediti uslove da građani mogu da razvrstavaju otpad na samom izvoru nastajanja.

Niš: Deponija zadovoljava sve potrebe grada

U JKP Mediana Niš za Danas kažu da se na teritoriji Niša generiše se 80.000 tona otpada na godišnjem nivou i da deponija koju imaju zadovoljava potrebe grada.

- U Nišu postoji 18.000 kanti za kućna domaćinstva u kojima se odlaže reciklabilni otpad, takođe na javnim površinama postavljene su posude, posebno za alu, pet i tetrapak (mrežasti kontejneri), posebno za staklo (plava zvona) - ističu u JKP Mediana Niš.

Izvor: danas.rs